

Утвърдил!
Директор:.....
Мустафа Бандьо

ПРОГРАМА

ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

за учебната 2019-2020 година

ПРИОРИТЕТИ

1. Формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
2. Развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
3. Формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
4. Усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

ЦЕЛИ

I. ИЗГРАЖДАНЕ НА АВТОНОМНА И АКТИВНА ЛИЧНОСТ

ПОДЦЕЛИ:

1. Да разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин;
2. Да познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализиращия се свят;

3. Да зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
4. Да осъзнава и цени своята културна идентичност;
5. Да взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
6. Да изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
7. Да взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
8. Да носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
9. Да подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
10. Да познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
11. Да познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;
12. Да умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства.

2. Цели:

1. Усвояване на социални знания и умения за отстояване на правата, изпълнение на задълженията и поемане на отговорности като членове на обществото

- Да ангажира „свободното” време на учениците в училище по жизнено важни за тях въпроси, които в една или друга степен не се изучават по учебните предмети от учебния план.
- Да се формира у учениците гражданско съзнание и граждански добродетели, знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина, умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- Учениците да придобият знания за различни аспекти на здравето-здравословния начин на живот; сексуалните взаимоотношения и евентуалните последици от тях; наркотичните вещества, индивидуалните и социални последици от тяхната употреба и рисковото поведение като цяло.
- Да се формира у учениците положително отношение към личното здраве, собствената индивидуалност, самостоятелния информиран и отговорен избор.
- Формиране на ценностна система у учениците, която да доведе до отговорно поведение към околната среда, разумно използване на природните ресурси, до изграждането на екологична и здравна култура.
- Учениците да усвоят разнообразни социални умения, свързани с общуването, етикецията, вземане на решения, устояване на натиск, справяне с емоциите, решаване на конфликти и проблеми, поемане на отговорност за собственото поведение.

- Разглежданите проблеми в учебната програма да провокират интереса на учениците, което от своя страна да спомогне за тяхното задържане в училище и да гарантира опазването на живота и здравето им.

3.Подходи, начини и форми на осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование:

- Директорът на училището, с помощта на Педагогическия и на Обществения съвет, разработва политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.
- В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява във всички възрастови групи: *чл.5, ал.1 от Наредба№13*
- интегрирано в обучението по образователните направления;
- интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие;
- Начините и формите на осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование за различните възрастови групи се определят в програмната система на училището, която се разработва по реда и условията на държавния образователен стандарт
- В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява в процеса на придобиването на всички видове училищна подготовка.
- В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява и:
 - в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
 - в дейностите по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден;
 - в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Прилагане на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в различните видове училищна подготовка по етапи на образование:

Прилагане на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в Часа на класа

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа освен чрез обучение за придобиване на компетентностите, посочени в рамковите изисквания по чл. 14, ал. 2 от Наредбата за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование, се осъществява чрез занимания, дейности и проекти по тематични области, свързани с:

- 1.патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие;
2. толерантността и интеркултурния диалог;
3. финансовата и правната грамотност, в т.ч. избор на първо работно място;
5. безопасността и движението по пътищата;
6. защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;
7. превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
8. превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;
9. превенция и противодействие на корупцията.

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществява и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище.

Разпределението на тематичните области ал. 1 в часа на класа по класове и като минимален задължителен брой часове е посочено в приложение № 5. (чл.11 ал.3 от Наредба№13)

За организацията и съдържанието на часа на класа класният ръководител разработва, а директорът утвърждава годишен план в срокове и по ред, определени в правилника за дейността на училището и при съобразяване с разпределението на тематичните области по ал. 1 и приложение № 5.

В годишния план по ал. 5 се определя броят на часовете по теми и дейности според интересите и възрастта на учениците и с тяхно участие

За изпълнение на училищната стратегия и училищните политики Педагогическият съвет може да определя приоритетни тематични области съобразно спецификата на общността, средата, интересите и възрастовите особености на учениците включващи демократични училищни практики като:

- училищен ученически парламент и/или други форми на ученическо представителство и самоуправление;
- доброволчески дейности във и извън училище;
- поддържане на училищни медии с активното участие на учениците (вестници, радио, списания, уебсайтове);
- осигуряване на форми и места за изразяване на мнения и предложения по училищния живот от страна на учениците;
- училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
- празничен календар на етносите;
- екологичен календар с международните дати, свързани с опазването на околната среда;
- развиване на младежкото лидерство;
- форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- разработване на училищни проекти.

Обучението по отделни тематични области в часа на класа може да се осъществява от гост-лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.

Прилагане на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в групите за целодневна организация на учебния ден:

- Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в дейностите по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден се осъществява от учителя в групата за целодневна организация на учебния ден чрез дейности и проекти, свързани с интердисциплинарния комплекс.
- Времето за дейности по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование може да се разпределя за групата равномерно през цялата учебна година или модулно в даден период от учебната година.

Дейности за развитие на компетентностите на педагогическите специалисти и обмен на добри практики

- Работа в методическите обединения
- Вътрешно-училищна квалификация
- Квалификация на педагогическите специалисти
- Споделяне на добри практики

Дейности на ученическото самоуправление

За изпълнение на училищната стратегия и училищните политики Педагогическият съвет може да определя приоритетни тематични области съобразно спецификата на общността, средата, интересите и възрастовите особености на учениците, включващи демократични училищни практики като:

- училищен ученически парламент и/или други форми на ученическо представителство и самоуправление;
- доброволчески дейности във и извън училище;
- поддържане на училищни медии с активното участие на учениците (вестници, радио, списания, уебсайтове);
- осигуряване на форми и места за изразяване на мнения и предложения по училищния живот от страна на учениците;
- училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
- празничен календар на етносите;
- екологичен календар с международните дати, свързани с опазването на околната среда;
- развиване на младежкото лидерство;
- форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- разработване на училищни проекти.

Ритуализация на училищния живот

Училищните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са насочени към изграждане и поддържане на демократична училищна организационна култура, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности .

Неизменна част от училищните политики са :

1. определянето на училищни ритуали,
2. изборът на:
 - а) училищна униформа и/или знаци и символи;
 - б) училищен химн.
3. възпитаването в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти и поставяне на националния флаг на фасадата на училището

Училището има етичен кодекс на училищната общност, който се приема от представителите на Педагогическия съвет, Обществения съвет , Настоятелството и на ученическото самоуправление по ред, определен в правилника за дейността на училището.

Етичният кодекс се изготвя по достъпен и разбираем за учениците начин и се поставя на видно място в училищната сграда. Етичният кодекс се публикува на интернет страницата на училището.

Училищните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование включват и подкрепа на инициативността и участието на учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики като:

1. участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;
2. организиране на доброволчески дейности във и извън училище;

3. поддържане на училищни медии с активното участие на учениците (вестник и интернет страници и др.);
4. организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
5. организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
6. организиране на обучения на връстници от връстници;
7. развиване на младежкото лидерство;
8. участие в клубове и неформални групи по интереси;
9. реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
10. въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др.;
11. проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот;
12. насърчаване на информалното учене на територията на училището за научаване чрез правене извън часовете за формално образование и неформално обучение.

Училището организира свои училищни чествания и ритуали в следните случаи:

Откриване на учебната година , честване на празника на училището , денят на българската просвета и култура и на славянската писменост, национални и регионални празници и чествания.

Дейности за подкрепа на мултикултурна среда

- Да не се допуска в училище деление на етническа основа между учениците в една паралелка;
- Да се отбелязват празниците на отделните етноси;
- Да се работи за толерантност между децата ,представители на отделни етнически групи.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРОЕКТИ И ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

I. ЧАС НА КЛАСА

ЧРЕЗ ЗАНИМАНИЯ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ:

1. патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие;
2. толерантността и интеркултурния диалог;
3. безопасност на движението по пътищата;
4. защита на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;
5. превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
6. превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;
7. превенция и противодействие на корупцията.

II. УЧЕНИЧЕСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ

1. Утвърждаване дейността на ученическия съвет като форма на демократичното училищно самоуправление.
2. В състава на ученическия съвет влизат председателите на паралелките.

Правила на паралелка

3. Ученическият съвет има тричленно ръководство, което се избира с гласуване за всяка учебна година.
4. Редовни заседания на УС се провеждат всеки първи петък със съдействието на директора и/или главния учител.
5. Ученическият съвет разработва годишен план съобразен с годишния план на училището.
6. Представители на ученическият съвет имат право да взимат участие в педагогически съвети и в заседания на обществения съвет в училище.
7. Ученическият съвет участва в разработването на етичен кодекс на училището.
8. Ученическият съвет разработва и участва в реализирането на проекти.

III. ЗАНИМАНИЯ ПО ИНТЕРЕСИ В ГРУПИТЕ

Наблюдение и оценка на поведенческите ситуации по време на заниманията по интереси.

1. Провеждане на беседи и разговори с учениците по възникнали затруднения, споделяне на проблеми и възникнали конфликт; спазване на здравно-хигиенни норми и изисквания от учениците.
2. Грижа за опазване здравето и живота на учениците.
3. Дидактически игри - образователни и развиващи.
4. Народни традиции, обичаи и празници.
5. Безопасност на движението по пътищата.
6. Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие.
7. Приложни дейности за изготвяне на подходяща украса за празниците.
8. Осмисляне на свободното време на учениците чрез насочването им към дейности за развитие на индивидуалните им способности и интереси.
9. Създаване на перспектива в училищата чрез извънучебна дейност всеки участник да придобие увереност в собствените си сили, да формира и реализира собствени стратегии за успех и мотивация за учене.
10. Създаване на условия за развитие на социалната принадлежност, засилване на културната и националната идентичност и повишаване на етническата толерантност и мултикултурната интеграция.
11. Създаване на устойчиви механизми за участие на общността в дейността на училището и за работа с родителите на децата от уязвими групи
12. Развитие на потенциала за учене, творческия и спортния потенциал на учениците.
13. Образователна интеграция на децата чрез формиране на общности по интереси.
14. Развитие на допълнителни знания, умения и компетентности у учениците, свързани с подкрепа за развитие на способностите им, извън тези, които са включени в задължителната училищна подготовка.

IV. ПРОЕКТ „ПОДКРЕПА ЗА УСПЕХ“

VI. ИНТЕГРИРАНО ПО УЧЕБНИ ПРЕДМЕТИ

ЦЕЛИ:

1. Повишаване на качеството на образованието чрез използване на различни образователни иновации.

2. Поставяне на ученика в центъра на цялостната педагогическа дейност, в отговорна активна позиция при овладяване на знанията, формиране на различни компетенции и развитие на умения за учене през целия живот.
3. Създаване на условия за делова и хуманна атмосфера на откритост и гласност, на взаимно доверие при постигане на успехи и неуспехи, трудности и проблеми.

ФОРМИ:

1. В процеса на придобиване на общообразователна подготовка по отделни учебни предмети - биология и здравно образование, история и цивилизация, география и икономика.
2. Интегрирано чрез ориентиране на обучението по общообразователните предмети към придобиване на ключовите компетентности.
3. Чрез добри практики – интердисциплинарни уроци
 - Интердисциплинарен урок по БЕЛ, Математика и ИТ в V клас „Коледа”
 - „Живите български традиции“ - урок в V клас с прилагане на изследователски подход
 - „Да преоткрием родното“ – съвместна работа с родители

Програмата е част от Правилника за дейността на училището и Стратегията на ОБУ „Иван Вазов” на основание параграф 3 от Заключителни разпоредби на Наредба №13 от 21.09.2016г. и утвърдена със Заповед на Директора на училището.

Екип за реализиране на програмата:

Председател:.....,

Членове:.....

Създава се постоянно действащ екип по ред и за срок, определени от Правилника за дейността на училището .

5. Начин на отчитане и индикатори за изпълнението на програмата

Рамковите изисквания за резултатите от обучението по всеки един от елементите на интердисциплинарния комплекс по чл. 3 са определени в Наредба №13, както следва:

1. по гражданско образование - в приложение № 1;
2. по здравно образование - в приложение № 2;
3. по екологично образование - в приложение № 3;
4. по интеркултурно образование - в приложение № 4.

Учителите по своя преценка използват, комбинират и адаптират рамковите изисквания за резултатите от обучението съобразно проучените интереси и потребности на учениците.

6. ПЛАН НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА

№	Наименование на дейностите	Вид и кратко описание на дейността (изложба, конкурс, спортен празник, викторина, игри, състезание, открит урок, дейност на ученическия съвет, час на класа, проектна дейност и др.)	Време на провеждане	Отговорник/ екип за реализиране на дейностите	Участници - прогнозен брой (ученици – вкл. и ученическия съвет, учители, родители, др.)
	Гражданско образование:				
1	Учебната, извънкласната, извънучилищната дейност.	дейност	през учебната година	Класни ръководители	ученици – вкл. и ученическия съвет, учители, родители
2	Спазване на правилника за дейността на училището.	дейност	през учебната година	Директор, класни ръководители	ученици
3	Спазване на правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.	дейност	през учебната година	Директор	ученици
4	Избор на ученически съвети, родителски съвети. Избор на Ученически парламент	дейност	м. септември, 2019 г.	класни ръководители, ментор на Ученическия парламент	класни ръководители, ученици и родители
5	Честване на всички национални и училищни празници.	дейност	през учебната година	класни ръководители, ученически съвети	ученици, ученически съвет
6	Запознаване и спазване на задължителните символи на	дейност	през учебната година	класни ръководители	класни ръководители, ученици
7			час на класа		

	Р.България и българското училище (национално и училищно знаме, държавен химн, герб, език, конституция и др.) Изграждане на система за сътрудничествона родители,училищно настоятелство,културни институции,фирми,организации и др., имащи отношениекъмвъзпитанието на младите хора.	дейност	през учебната година час на класа	класни ръководители	ученици, родители, институции, организации и др.
	Здравно и екологично образование:				
1	Провеждане на здравни беседи с учениците	дейност	през учебната година, час на класа	класни ръководители, медицинско лице	ученици
2	Разглеждане на здравни теми в часа на класа - сексуална култура, наркомания, алкохолизъм, здравословен начин на живот и др.	дейност	през учебната година, час на класа	класни ръководители, медицинско лице	ученици
3	Мероприятия за озеленяване интериора на училището и училищните дворни площи.	дейност	месец април 2020г.	класни ръководители	учители, ученици
4	Мероприятия за почистване на училищните площи и района около училището	дейност	24-28 април 2020г.	класни ръководители	учители, ученици
5.	Отбелязване на Деня на Земята.	дейност	24 април 2020г.	класни ръководители	учители, ученици
6.		дейност			

	Отбелязване на международния ден за опазване на околната среда.	проектна дейност	06.06.2020г	класни ръководители	ученици – вкл. и ученическият съвет, учители, родители
	Интеркултурно образование:				
1	<i>Провеждане на беседи, свързани със създаване на климат за сътрудничество на етническите и културните групи в класа в часа на класа.</i>	Дейност	през учебната година, час на класа	класни ръководители	учители, ученици
2					
3	<i>Създаване на мултикултурни общности (състави, отбори, екипи), за да се подобрят междугруповите отношения.</i>	дейност	през учебната година	класни ръководители, учители	учители, ученици
	<i>Организиране на изложби, посветени на обичаите и традициите на различните етноси.</i>	изложби	май 2020г.	класни ръководители, учители по ИИ	ученици, родители, учители